

כמעט שלא הגיעה אונייה בדרך הים הנצורה. גם ממגורת הדגן הענקית נראתה כאילו נוספו בה כמה פרצות שלא היו קודם לכן. אבל היא היתה ריקה ממילא כבר מזה שבוע ימים. פוקס הגיח במפתיע מאחורי מחסן החומרים. "חלפקה" צעק. "טוב שהספקת לבוא." הוא עלה על כנף הטנדר ואמר לנער: "למזח המזרחי."

ב עוד המנדר מפלס את דרכו בין השוחות וערימות הארגונים, הסביר פוקס מה קרה. מעל גבי אוניית-משא שעתה קשורה למזח המזרחי — חלף הבחין בה רק עכשיו — הסתכל סילון עשן כחול ולעגני. המצב לא נראה רציני למראית-עין, אך האונייה היתה מוקפת שרשרת מוצקת של שוטרים, כעוד כל סירות הכיבוי מכרכרות סביבה במחולשים, לקול יבבת הסירנות הדקיקה. "עסק גרוע מאד," אמר פוקס. "בבטן האנייה הזאת יש איזה חמשת אלפים טון של חומרי נפץ ופגזים, שעוד לא הספיקו לפרוק. למולנו הפצצה לא פגעה במטען, אבל אחד הטאנקים של המאזוט חטף פצצה ונדלק. מנסים לכבות, וזה לא הולך." "מה חושבים לעשות?" שאל חלף. "אי פשר לדעת. האש מתפשטת, ואם היא מגיעה לחומר — אז לא רק אנחנו עפים, אלא גם כל הנמל. מה כל הנמל? כל העיר התחתית תעוף כמו כלום. ריינר צריך להחליט מה באמת לעשות. אני לא יודע."

ב עבור רגעים אחדים כבר לא היה צורך בשום החלטות. היה ברור, כי המעשה האחרון שנותר לעשותו הוא להשיט את הספינה אל לב הים, הרחק מן הנמל, מהבתים, מהילדים והאמהות. מי יעשה זאת? נהגי ספינות הגרר עמדו בשורה לפני ריינר, שפלט את המלים לאט לאט יחד עם תימרות של עשן-המקטרת. "אני לא רוצה להסתיר מכם את האמת," אמר. "מי שלוקח על עצמו את העניין הזה, יכול לא לחזור. זאת אמרת, וזאת להיות שהוא יספיק לחזור, אבל יכול להיות גם שלא. השאלה היא. מי מסכים לקחת את זה על עצמו?" השורה הביטה בפני עצמה. מבט מפוקס אל חלף, מבט מוחלף אל מושיקו, מבט ממושיקו אל יאנוש, מבט מיאנוש אל חלף.

ס ירות הכיבוי עוד המשיכו להזות סילונים ארוכים אל סיפון האונייה בשעה שספינות הגרר לוויתן כבר התקרבה אל החרטום, על-מנת לקבל את השרשרת המורדת אליה. "זונו! זונו!" צעק חלף בעצבנות אל הסירות. פוקס התניע. השרשרת הרפויה התמתחה פתאום, התיזה מים באושים אל הסירה. האונייה רטטה מעט, ואחר כך בישרו קולות גניחה וחריקה כי הואילה לזוז ממקומה. "בשער אתם יורדים," אמר חלף. "תורונו סירה." "בסדר, חלפקה," אמר פוקס. "קילומטר וחצי יספיק — ותחזור תיכף." "או כן או לא," אמר חלף. "זאת היתה בדיחה וכולם כמעט שצחקו."

ע כשיו, משנשא לבדו, תפס לפתע הכל. היה משהו מטריף בסילון העשן שהחל להסתנן פתאום גם מבעד לחלון הקדמי. הגוף השחור והענקי עקב אחרי הסירה הזעירה כמו מפלצת משחרת לטרף. הוא הגביר את המהירות. המנוע השתגע. קילומטר אחד יספיק גם כן. רק להחירי כבר את השרשרת הזאת. מלכה מכינה ארוחת-ערב, רינה עושה שיעורים. תמיד קוראים לו. דווקא לו. המשמרת לא היתה שלו. צריך כבר פעם להבין שזה לא ייתכן ככה, תמיד להוציא דווקא אותו מהבית. אולי כדאי לפקוד למים, ולהניח לסירה להמשיך בדרכה? אבל היא עלולה לשנות את הכיוון, ולאן כבר אפשר להגיע בשחייה? שמינה מאות מטר. זה גם כן מספיק. עוד קצת — ותיכף לחזור.

ר ינה, מה זה? מה קרה? צעקה מלכה, מבוהלת לשמע ההתפוצצות העזה. רינה כבר היתה זומן ליד החלון. "זה משהו בים," אמרה, "איוה התפוצצות! אולי אונייה עלתה על מוקש. לא יודעת." פוקס וריינר, שעמדו על החוף, הוטלו ארצה מעוצמת ההדף. וכך היה נוח יותר — אפשר היה לקום ללא מילה, לנער את הבגדים מן הרפש ולהסתכל לכיוון אחר. כעבור חצי-שעה, כשצילצל פעמון הדלת, קרנו פניה של רינה: "אג, כנראה שאבא חוזר לארוחת-הערב!"

יומה האחרון של הבתולה

א ק"ש "שולמית" ליקקה את פצעייה. האונייה הישראלית בת 10500 טון עגנה ליד הרציף הזעיר של פמאגוסטה, עיר הנמל הקפריסאית המנומנת. לפני שני לילות, כשזינקה האונייה מחיפה, גילה אותה מטוס מצרי בווד עם רדת החשיכה. כמה מפגזי תותחניו פגעו בתאי הסיפון. הפגיעה היתה קלה ועבודות התיקון נעשו עלידי אנשי הצוות עצמם. בינתיים, מילאו סווארים יתנים רועשים את בטן האונייה בחיטה קנדית. היתה סיבה מיוחדת לכך שאונייה ישראלית טענה חיטה קנדית בנמל קפריסא דווקא: האונייה הנורבגית, שהובילה תחילה את המיטען, סירבה להפליג עד חיפה. איום המצור הערבי הרתיע את בעליה מלהסתכן בקרבת החוף הישראלי החשוף. "אני איש נייטרלי", הסביר הבעל לנציג ממשלת ישראל; "אין לי כל חשק לסכן את עורי. בשביל זה יש לכם אוניות ומלחים משלכם."

הטעינה נסתיימה אחר-הצהרים. מיד הרימה האונייה את עוגנה, עזבה את הנמל, כשחרטומה מופנה אל נקודת המיפגש הסודית, אישם על פני הים האפור. בנקודה זו, תפגש ארבע אניות-סוחר נוספות, שיבואו מכל קצווי תבל. בחברתן, תפליג שולמית לנמל הבית. שם, יצטרפו אניות-מלחמה ומטוסים ישראלים — ליוויה הצמוד של השירה. עם כל סיכוב של בוכנות-הענק בחדר המכונות, עלה המתח בין אנשי הצוות. כל אחד מהם ידע כי בין קפריסין וישראל מפרידות עשר שעות של הפלגה מסוכנת, תחת איום מתמיד של אוניות-מלחמה, צוללות ומטוסים ערביים.

ה אזחרה הראשונה נקלטה על סיפון א/ק שוגמית במכשיר הרדאר. קרן האור המסתובבת ליקטה ארבע נקודות, מרוכזות בפינה הליונה של המסך העגול — ארבע הספינות הישראליות המתקרבות לנקודת המיפגש. האונייה, הסיפון נקודות נוספות ויחידות הליווי של חיל הים. לפתע התמתח רבי אחרי האונייה, הסיפון נקודות נוספות ויחידות הליווי של חיל הים. לפתע התמתח רבי

"הוא היה ממתין למפציץ המצרי. לאחר שזרק צלל..."

החובל. קרן הרדאר האירה שלוש נקודות זעירות, בפינה התחתונה של המסך. עיניו המאומנות אמרו לו כי אלה הם מטוסים. אולם פקודות ההפלגה שבידו קבעו בפירוש כי מטוסי הליווי יופיעו ממזרח, ורק בעוד חצי שעה בערך. רבי-החובל העביר את הפקודה: "כל האנשים לעמדות פעולה! מטוסי האויב מתקרבים!" המכונות הגבירו את סיבוביהן, אקשולמית פילחה את הגלים במלוא מהירותה. על הסיפון היו רק ארבע מכונות-יירה, ורק תותחי הצי יכלו לתת לה מידת מה של הגנה יעילה מפני מטוסי האויב, עד שהמטוסים הישראליים יופיעו. יתר אוניות השיירה קלטו אף הן את האזהרה. הן הגבירו את מהירותן, הגיעו לנקודת המיפגש חצי שעה לפני המועד הקבוע. אז כבר חגו בשמים גם מטוסי חיל האוויר הישראלי. אולם אז כבר גם ידעו מפקדי השיירה כי שלושת המטוסים המצריים לא היו אלא חוד הקניית של התקפה משולבת מן האוויר ומן הים.

* * *

ת חילה באו המטוסים. הם התעלמו מקיום אוניות המשא, התרכזו על שלוש אוניות חיל הים. העדיפות המספרים היתה כולה לצידם. לעומת מפציצי המצרים שהופיעו גלים גלים כשמיגים פרושים מעליהם כמטרייה-נראה קומץ מטוסי-היקרב הישראליים דל וחסר-סיכויים. הקרב התפתח לערבוביה אדירה. האוניות הסתובבו, שינו את כיוונן, חזרו ושוב הסתכסכו בתמרון התחמקות, בין הפצצות. טיים ישראלי הפיל חמשה מפציצים. הוא היה תופס עמדת מעל אונייה מותקפת, ממתין למפציץ המצרי לאחר שזה הטיל את פצצותיו בצלילה והחל נוסק בחזרה, מעבר לאוניה. אוניות המלחמה המצריות נשארו בינתיים רחוקות, חיכו לסוף ההתקפה האווירית לפני שיפעילו את תותחיהן נגד השיירה. ואז הופיעו באופק נקודות זעירות, שגמעו את המרחק במהירות, השאירו אחריהן פסיג לבנים מתארכים. איש התצפית של שולמית נופף לקראתן בתרועה: "סירות הטורפדו! סירות הטורפדו!" מעל לנקודות הקטנות התקדמו גלים ארוכים של מטוסי סילון ישראלים נקודת המיפגש הגיעה במהירות מפתיעה. סירות הטורפדו התקרבו ליחידות המצריות כשמיטו הקרב שומרים עליהן מלמעלה. אותו רגע עזבו המפציצים המצריים את השיירה פנו לבסיסם. המיגים התחלקו לשניים: חלק ללוות את המפציצים, חלק להגן על אוניו הצי המתקפות. השיירה נעזבה להמשיך בדרכה.

* * *

ס ימני הקרב ניכרו על כל אוניה ואוניה: חורים כדפנות, תאים הרוסים, דליקות אולם בשום אופן לא יכלו לעצור ולתפל בפגיעותיהן — גם לא כדי לאסוף או הניצולים של א/ק קדימה. משך כל הקרב, לא היפנה רמי נויהוז את מבטו מא/ק קדימה. מעל סיפון שולמית יכו היה רבי-המלחים בן ה-27 לראות היטב את "הבתולה הזקנה", כפי שמלחי ישראל קרא בחיבה לא/ק קדימה, החתיקה שבאוניות הצי המסחרי. היתה לו סיבה טובה לכך, לרמי נויהוז. על גבי א/ק קדימה עבד אחיו, הקצין השליש מיקי נויהוז. כאשר פגעו הפצצות, בנו אחר זה, באוניה הזקנה, יכול היה רמי להרגיש כי פגיעה כאילו נמתח גופו הוא בפלדה הלוהטת. הבתולה הזקנה טבעה מאד מאד. לא יותר משלוש דקות. תחילה שקעו ירכתייה, בהדרגה ואז, במהירות של דוב מרוגז, התרומם החרטום מעלה מעלה עד שהצלל בבת אחת בתוך המים האפורים. לאוניות השיירה לא היה זמן לחשוב על פעולות הצלה. פקודת המיבצע היתה מפורשת: אין להתעכב בשום אופן, בשום מקום, בשום סיבה.

* * *

ד ה היה לפני רבע שעה. עתה, עם סיום הקרב ורדת הרשיכה, החליט רמי כ אין הוא יכול לשקוט יותר. הוא ניגש אל הקברניט, ביקש בקול רחי החלטיות שקטה "אני רוצה לקחת סירה ולהפש ניצולים מהקדימה." רבי-החובל הביט בו בתמהון. הוא ידע כי מיקי נויהוז שירת על האונייה הטבועה. "או מצטער מאד, רמי," השיב לבסוף, "אתה יודע כי הוראות הצי אוסרות את הדבר. אנחנו מוכרחים להפליג הלאה!" לבסוף נעתר הקברניט. סירת הצלה הורדה למים. ליד המוטוסים ישבו רבי-המלחים ושלוש מתנדבים. הם חתרו בחזרה, לכיתוך שבו נאיתה א/ק קדימה לאחרונה. את הדרך לחוף, ע או בלי ניצולים, יעשו למחרת, בחתימה.